

Kod kolegija			
Naziv kolegija	Uvod u hrvatski srednji vijek		
Opći podaci			
Studijski program	Preddiplomski studij povijesti	Godina	2.
Ime nositelja kolegija	dr. sc. Ivan Jurković		
Status kolegija	X	Obvezatan	Izborni
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave			
	Zimski semestar	Ljetni semestar	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	6		
Broj sati po semestru	45		
Ciljevi kolegija			
Temeljni cilj ovog kolegija je upoznati studente sa bitnim problemima razvoja hrvatskog društva u navedenom razdoblju, ali i u širem kontekstu povijesti mediteranskog i srednjoeuropskog prostora. Predmet obuhvaća razdoblje od doseljenja Hrvata na prostore rimske Dalmacije, Istre i Panonije (7. st.) do mohačke bitke 1526. godine. S obzirom na funkcionalni zadatak kolegija, studenti će tijekom nastave i pripreme gradiva za usmeni ispit izoštriti i razviti smisao i osjećaj za ocjenu vrijednosnih sustava srednjovjekovlja, bez kojih je povijest moderne Hrvatske nezamisliva. Ciljevi u terminima očekivanih rezultata: Studenti će nakon odslušanog kolegija u ovom semestru biti osposobljeni za: 1. pravilno definiranje temeljnih pojmova hrvatskog srednjovjekovlja; 2. prepoznavanje i kritičko analiziranje kvalitativnih, osobito kulturološko-historijskih pristupa istraživanju hrvatskoga srednjeg vijeka; 3. razvijanje vještina interpretiranja političke, vojne, gospodarske, društvene, vjerske, intelektualne problematike srednjovjekovlja hrvatskih zemalja.			
Korespondentnost i korelativnost programa			
<i>Uvod u hrvatski srednji vijek</i> korespondira i korelira sa svim edukacijskim modulima studija povijesti, te sa studijima srodnim povijesnoj znanosti (arheologija, povijest umjetnosti, etnologija, geografija itd.) s čime je omogućena veća mobilnost i fluktuacija studenata tijekom njihova studija i mogućnost prelazaka s preddiplomskih na druge diplomske studije. Na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli kolegij korespondira s preddiplomskim studijima hrvatskog, talijanskog i latinskog jezika, osobito sa svim kolegijima povijesti jezika i književnosti.			
Sadržaj kolegija			
Kolegij uključuje sljedeće sadržaje: 1. <i>Uvod</i>: Periodizacija hrvatskoga srednjovjekovlja. Metodološki pristup. Razvojni preduvjeti. Teritorijalni opseg. Regionalne posebnosti, upravne podjele, te prostorni i društveni kontinuitet Kraljevstva. Izvan opsega Kraljevstva: Istra, Dubrovnik, Kotor i Bosna. 2. <i>Od doseljenja do raseljeničke krize</i>: Osnove o podrijetlu Hrvata. Od kneževine koja se kristijanizira do kraljevine saveznice reformnog papinstva. Ugarsko-hrvatske dinastije i hrvatsko društvo. Razdoblje hrvatske oligarhije. Dinastički <i>interregnum</i>. Zadarski mir 1358. Protudvorski pokret. Prodaja Dalmacije. Kraljevska vlast i hrvatske velikaške obitelji. Pojava Habsburgovaca. Pojava i rast osmanskog pritiska. Protu-osmanski obrambeni sustavi. Krbavska bitka, mohačka katastrofa i Cetinski izbor. Prostorne i demografske promjene. Ciklusi poremećaja. Migracije i depopulacija. 3. <i>Gospodarski razvoj hrvatskih zemalja</i>: Preduvjeti gospodarskog razvoja. Društvena/gospodarska područja. Gospodarski sustavi. Politička vlast i gospodarstvo. Gospodarske i društvene komunikacije. Razvojna dinamika ekonomije srednjovjekovlja i odnos rast-zastoj. 4. <i>Sazrijevanje društva</i>: Pojam društvene zajednice. Pojedinaac i zajednica. Sigurnost i ugroženost. Sustavi osobnih i kolektivnih veza. Samostan i redovničke zajednice. Zajednica i dobrotvornost. Istočnojadranska komuna. Istarski grad i seoska općina. Grad u Slavoniji. Plemićke zajednice. <i>Plemstvo dvanaestoro plemena</i> i plemenite općine. Velikaške obitelji. Društveni pokreti.			

5. *Kultura hrvatskog srednjovjekovlja*: Tropismenost i trojezičnost. Pokretnost srednjovjekovlja. Arhitektonska, likovna, glazbena i obrtnička umjetnost. Hrvati na europskom prostoru: student, trgovac i hodočasnik. Duhovnost srednjovjekovlja. Europa i hrvatsko tiskarstvo.

Način izvođenja nastave i usvajanje znanja (označiti masnim tiskom/boldom)

Predavanja	Seminari i radionice	Vježbe	Samostalni zadaci	Multimedija i internet
Obrazovanje na daljinu	Konzultacije	Laboratorij	Mentorski rad	Terenska nastava

Komentari:

Nastavu nositelj kolegija izvodi na način da ima 3 sata tjedno u koja su uključena predavanja, terenska nastava, multimedija i internet, a po 1 je sat tjedno angažiran u radu sa studentima putem konzultacija, mentorskog rada, te davanja smjernica kako bi se obavili zadani samostalni zadaci. Od ponuđenih 5 cjelina "Sadržaja kolegija" dvije će cjeline odraditi nositelj kolegija putem predavanja, a preostale tri cjeline studenti kroz samostalne zadatke, multimedije, internet i terensku nastavu.

Obveze studenata

Student mora ispunjavati obveze zadane tijekom nastave. Ukoliko se dogodi da student nije ispunio te obveze, te nije pripremio planirano gradivo za naredno predavanje, upisuje mu se nulta bodovna vrijednost onog segmenta nastavne obveze koju je morao ispuniti.

Student mora uspješno dovršiti preuzeti samostalni zadatak (esej) tijekom akademske godine (ne manje od 5 i ne više od 10 kartica s popisom korištene literature), jer je uvjet za izlazak na usmeni ispit u svim ispitnim rokovima iz hrvatske povijesti srednjeg vijeka.

Praćenje i ocjenjivanje studenata

(označiti **masnim tiskom / boldom** samo relevantne kategorije i umjesto nultih vrijednosti unijeti odgovarajuće bodovne vrijednosti tako da ukupan broj bodova u različitim izabranim kategorijama odgovara ukupnoj bodovnoj vrijednosti kolegija; u slučaju potrebe upotrijebiti prazne rubrike za dopune)

Pohađanje nastave 0,2	Aktivnost u nastavi 0,3	Seminarski rad \emptyset	Domaći uradak 5 × 0,2
Pismeni ispit \emptyset	Usmeni ispit 1,8 ili 2,4	Esej 0,2 ili \emptyset	Istraživanje 0,4 ili \emptyset
Projekt \emptyset	Kontinuirana provjera znanja 3 × 0,7	Referat \emptyset	Praktični rad \emptyset

Komentari:

1. Studenti će moći ostvariti 70% ocjene zahvaljujući vlastitim aktivnostima tijekom nastave (pohađanje nastave, aktivnost u nastavi, redovita provjera znanja, istraživanje, esej i domaće zadaće), dok će 30% od ukupne bodovne vrijednosti kolegija ostvarivati na temelju pokazanog znanja tijekom usmenog ispita. Za usmeni će ispit morati pripremiti gradivo s popisa "Obvezne literature".

2. Studenti će moći ostvariti 60% ocjene zahvaljujući vlastitim aktivnostima tijekom nastave (pohađanje nastave, aktivnost u nastavi, redovita provjera znanja i domaće zadaće), dok će preostalih 40% bodovne vrijednosti kolegija ostvarivati na temelju pokazanog znanja tijekom usmenog ispita. Za usmeni će ispit morati pripremiti gradivo s popisa "Obvezne literature" i jedan ili više naslova (sveukupno ne kraćih od 120 stranica) po vlastitom

odabiru s popisa "Izborne literature".

Obvezna literatura

1. Tomislav **Raukar**, *Hrvatsko srednjovjekovlje*, Zagreb: ŠK – Zavod za hrvatsku povijest FF-a, 1997.
ili
1. Neven **Budak** – Tomislav **Raukar**, *Hrvatska povijest srednjeg vijeka*, Zagreb: ŠK, 2006.

Izborna literatura

1. Stanko **Andrić**, *Čudesa svetoga Ivana Kapistrana: povijesna i tekstualna analiza*, Slavonski Brod – Osijek: HIP – MH, 1999.
2. Stjepan **Antoljak**, *Hrvati u prošlosti*, Split: Književni krug, 1992.
3. Janko **Belošević**, *Materijalna kultura Hrvata od VII do IX stoljeća*, Zagreb: Sveučilišna naklada Liber, 1980., str. 11-140.
4. Miroslav **Bertoša**, Povijest, u: *Knjiga o Istri*, Zagreb: ŠK, 1968., str. 16-25.
5. Josip **Bratulić**, Hrvatska književnost u Istri, u: *Knjiga o Istri*, Zagreb: ŠK, 1968., str. 129-140.
6. Neven **Budak**, *Prva stoljeća Hrvatske*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, 1994.
7. ——— (ur.), *Etnogeneza Hrvata - Ethnogeny of the Croats*, Zagreb: Nakladni zavod MH – Zavod za hrvatsku povijest FF-a, 1996.
8. Lovorka **Čoralić**, *U gradu sv. Marka. Povijest hrvatske zajednice u Mlecima*, Zagreb: Golden marketing, 2001.
9. Zvane **Črnja**, *Kulturna povijest Hrvatske*, sv. 1-3, Rijeka: Otokar Keršovani, 1978².
10. Žarko **Dadić**, *Egzaktne znanosti hrvatskoga srednjovjekovlja*, Zagreb: GZH, 1991.
11. Darko **Darovec**, *Pregled istarske povijesti*, ur. R. Matijašić, prev. G. Filipi, Mala istarska povjesnica, sv. 1, Pula: C.A.S.H., 1996., str. 23-45.
12. Branko **Fučić**, *Terra incognita*, Zagreb: KS, 1997.
13. Ivo **Goldstein**, *Bizant na Jadranu*, Zagreb: Latina et Graeca, 1992.
14. ———, *Hrvatski rani srednji vijek*, Zagreb: Novi Liber, 1995.
15. *Govori protiv Turaka*, Splitski književni krug - ser.: Humanisti, knj. 7, ur. i prev. V. **Gligo**, Split: Logos, 1983.
16. Borislav **Grgin**, *Počeci rasapa – kralj Matijaš Korvin i srednjovjekovna Hrvatska*, Zagreb: Ibis grafika, 2002.
17. Dane **Gruber**, *Povijest Istre*, Zagreb: Braća hrvatskoga zmaja, 1924.; repr. 1987. i 1988., str. 1-118.
18. Anđela **Horvat**, *Između gotike i baroka*, Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 1975.
19. *Hrvatska i Europa; kultura, znanost i umjetnost*, ur. Ivan **Supićić**, sv. I., *Srednji vijek (VII-XII. stoljeće): Rano doba hrvatske kulture*, ur. 1. sv. Josip **Bratulić et al.**, Zagreb: HAZU - AGM, 1997.
20. *Hrvatska i Europa; kultura, znanost i umjetnost*, ur. Ivan **Supićić**, sv. II., *Srednji vijek (XIII-XVI. stoljeće): Srednji vijek i renesansa*, ur. 2. sv. Eduard **Hercigonja et al.**, Zagreb: HAZU – ŠK, 2000.
21. *Hrvatska književnost srednjega vijeka*, u ser.: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 1, Zagreb: MH, 1969.
22. *Hrvatski latinisti I*, u ser.: *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, knj. 2, Zagreb: MH, 1969.
23. Zdenka **Janeković Römer**, *Okvir slobode, Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice 8. Zagreb – Dubrovnik: HAZU, 1999.*
24. Dušan **Jelovina**, *Starohrvatske nekropole na području između rijeka Zrmanje i Cetine*, Split: Čakavski sabor, 1976.
25. Miljenko **Jurković** – Tugomir **Lukšić** (ur.), *Starohrvatska spomenička baština – rađanje prvog hrvatskog kulturnog pejzaža*, Zagreb: Muzejsko galerijski centar – Odsjek za povijest umjetnosti FF-a – Nakladni zavod MH, 1996.
26. Ljubo **Karaman**, *Iz kolijevke hrvatske prošlosti*, Zagreb: MH, 1930.
27. Damir **Karbić**, Marginalne grupe u hrvatskim srednjovjekovnim društvima od druge polovine XIII. do početka XVI. stoljeća, *Historijski zbornik XLIV*, Zagreb 1991., str. 43-76.
28. Radoslav **Katičić**, *Uz početke hrvatskih početaka: filološke studije o našem najranijem srednjovjekovlju*, Biblioteka znanstvenih djela - Književni krug, knj. 70, Split: Književni krug, 1993.
29. Luka **Kirac**, *Crtice iz istarske povijesti*, Zagreb: MH, repr. 1996.
30. Nada **Klaić**, *Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku*, Zagreb: ŠK, 1976.
31. Nada **Klaić** - Ivo **Petricioli**, *Zadar u srednjem vijeku do 1409.*, u ser.: *Prošlost Zadra*, knj. II, Zadar: Filozofski fakultet Zadar, 1976.
32. Danilo **Klen**, *Šćavunska vesla; galije i galijoti na istočnoj obali Jadrana*, Istra kroz stoljeća, sedmo kolo, knj. 39, Pula – Rijeka: Čakavski sabor i dr., 1986.

33. Lujo **Margetić**, *Srednjovjekovno hrvatsko pravo - stvarna prava*, Zagreb – Rijeka – Čakovec: Pravni fakultet u Zagrebu – Pravni fakultet u Rijeci – RO "Zrinski", 1983.
34. ———, *Rijeka, Vinodol, Istra - Studije*, Biblioteka Dokumenti, sv. 17, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1990.
35. Zrinka **Nikolić**, *Rođaci i bližnji: dalmatinsko gradsko plemstvo u ranom srednjem vijeku*, Zagreb: MH, 2003.
36. Ivo **Petricioli**, *Od Donata do Radovana*, Biblioteka znanstvenih djela 39, Split: Književni krug, 1990.
37. Tomislav **Raukar**, *Seljak i plemić hrvatskoga srednjovjekovlja*, Zagreb: FF-press, 2002.
38. ———, *Srednjovjekovne ekonomije i hrvatska društva*, Zagreb: FF-press, 2003.
39. Matko **Rojnić**, Istra od XII. do XV. stoljeća, u: *Historija naroda Jugoslavije*, knj. I, Zagreb: ŠK, 1953., str. 771-778.
40. Petar **Skok**, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, vol. I-II, Zagreb: JAZU, 1950.
41. Bernard **Stulli**, *Povijest Dubrovačke republike*, Dubrovnik – Zagreb: Arhiv Hrvatske – Časopis Dubrovnik, 1989., str. 17-112.
42. Franjo **Šanjek**, *Crkva i kršćanstvo u Hrvata. Srednji vijek*, Zagreb: KS, 1988.; 1993².
43. ———, *Bosansko-humski krstjani i katarsko-dualistički pokret u srednjem vijeku*, Zagreb: KS, 1975.
44. Ferdo **Šišić**, *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*, ur. J. Šidak, Zagreb: MH, 1962³., str. 1-260.
45. Ante **Šonje**, *Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri*, Biblioteka Dometi, n.s., knj. 6, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1981.

Popis pomagala i priručnika

Priručnici na otvorenim policama Sveučilišne knjižnice u Puli:

Bibliografije:

1. *Bibliografija rasprava i članaka. Historija općenito, pomoćne historijske nauke, arheologija, dokumenti, građa*, sv. 8-10, Zagreb: Jugoslavenski leksikografski zavod, 1965.-1973.
2. *Građa za hrvatsku retrospektivnu bibliografiju knjiga 1835-1940*, knj. 1-20, Zagreb: Nacionalna i sveučilišna biblioteka, 1982.-1994.
3. *Popis izdanja Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 1867-1985*, sv. I-II, prir. i sak. Lj. **Ciban** – V. **Krpan**, Zagreb: JAZU, 1986.-1988.
4. *Povijesni spomenici Istre. Prilozi za bibliografiju objavljenih izvora za povijest Istre*, sv. I-IV, Zagreb – Rijeka: JAZU, 1977.-1981. tiskana za internu uporabu JAZU/HAZU
5. *Ulrich's International Periodicals Directory 1993-94*, vol. 1-5, New Providence [New Jersey]: R. R. Browker, 1993³².

te ostali priručnici s bibliografskim jedinicama pojedinih časopisa (*Buzetski zbornik, Vjesnik Historijskog arhiva u Rijeci i Pazinu...*) ili regija (Bibliografija Cres-Lošinj...) itd.

Povijest umjetnosti:

1. James **Hall**, *Rječnik tema i simbola u umjetnosti*, prev. M. **Grčić**, Zagreb: August Cesarec, 1991.
te osobito priručnici i rječnici s razjašnjenim pojmovima unutar arhitekture i slikarstva...

Pravo i gospodarstvo:

1. Vladimir **Mažuranić**, *Prinosi za hrvatski pravno-povijesni rječnik*, 2 sv., Zagreb: JAZU, repr. 1975.
 2. Ante **Romac**, *Rječnik latinskih pravnih izraza: vademecum iuridicum*, Zagreb: Informator, 1992².
- i napose priručnici koje treba naručiti:
3. Zlatko **Herkov**, *Građa za financijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske*, sv. I-II, Djela JAZU, knj. 47-48, Zagreb: JAZU, 1956.
 4. ———, *Naše stare mjere i utezi*, Zagreb: JAZU, 1973.

Religija, teologija:

1. *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*, ur. A. **Badurina**, Zagreb: KS, 1990.
2. Jeronim **Šetka**, *Hrvatska kršćanska terminologija*, Split: V. Glibotić urednik lista "Marija", 1990.